

ДЖОН ЪПДАЙК ЛИСТА

Превод от английски: Димитрина Кондева, 1985

chitanka.info

Листата на лозницата пред прозореца ми са смайващо красиви. „Смайващо“, защото след продължителния мрак на самовглъбението, страха и срама, сред които живях, ми изглежда невероятно, че нещата наоколо са красиви и продължават да въздействуват независимо от нашите катастрофи, което е отличителен белег, характерна особеност на Природата. Природата: тази сутрин ясно съзирам, че Природата може да се определи като онова, което съществува без вина. Телата ни са в Природата; обувките ни, връзките за обувките, пластмасовите крайчета на връзките — всичко около нас и относно нас е в Природата и все пак нещо ни раздалечава от нея, подобно на изтласкващия напор на водата, който отделя нозете ни от пясъчното дъно, така избистрено пред погледа ни: накъдрено и блещукащо от сърповидните отломки на стридени черупки.

На една клонка пред прозореца ми кацва синя сойка. За миг телцето ѝ се налива с тежест, както е застанала с раздалечени крачка, обърнала към мен проскубаната си трътка, главата ѝ бдително замръзнала в профил; хищната извивка на човката ѝ е като печат на небето, дето се белее над обгърнатото в мъгла кафеникаво блато. Виждате ли я? Като я зърнах, аз прекъснах нишката на мисълта си, протегнах се през стъклото, улових я и я запечатах на този лист. Отлетя. И все пак няколко реда по-горе тя все още е с „раздалечени крачка“, с „проскубана трътка“, а главата ѝ е „замръзнала бдително“ — чудноват фокус, може би безполезен, но нали си е мой...

Където не са засенчени едно от друго, листата на лозницата са златисти. Плоски листа, те и лъчите поглъщат плоско и превръщат бялата светлина, сбор от цветовете на спектъра и източник на целия живот, в жълтата боичка, с която децата рисуват слънцето. Тук-там при клюмването на стебълцата това дарено сияние става яркооранжево, а зеленото на все още свежите листа (защото зелената багра дълго и упорито се задържа през есента) изсмуква от слънцето тънкожилчеста резеда. Сенките, с които взаимно се шарят тия листа, потрепващи несдържано при повеите на вятъра — той по приятелски измита покрива, отдаден на шумна шетня, — са най-различни и ясно очертани, загатващи безброй варварски изображения на ятагани, копия, зъбци и страховити шлемове. Макар че в цялостното въздействие на тая плетеница няма заплаха. С многобройните си оттенъци на светлина и повей, на завет и простор листата дори ме

примамват навън. Очите ми плахо се взира по-надълбоко в плетеницата. Сякаш и аз съм втъкан в нея. Дъбовите листа са яки ръждиви лапи с хищно присвити нокти, брястовите са разрешени перца в нежножълто, смрадливите — зъбати пламнали лица. Въздигнал съм се в спокойната пламенееща вселена от листа. И все пак нещо ме дърпа надолу, връща ме към съкровения мрак, където вината е слънцето.

Събитията трябва да се подредят. Казали са ми, че съм бил необуздан и сега ми трябва време да съчетаю това единодушно впечатление с безусловната правда, в която са облечени собствените ни постъпки, колкото и да ги признаваме за погрешни. А веднъж подредят ли се събитията — да се мотивират действията, да се вземе предвид психологията на актьорите, да се класифицират грешките, да се посочат аномалиите, цялата буйна и нехаеща растителност да се окастри с обяснения и да се вкорени в миналото (и по този начин да се върне на природата) — после какво? Не е ли измамно едно такова връщане. Ще доплуват ли душите ни до пристана на тленността по водите на Времето, ще заспят ли спокойно сред гниещите листа? Не, ние сме застанали на границата на две царства и не можем да нападаме, нито да отстъпваме; само браздата, на която стоим, става по-дълбока.

Помня ясно черния цвят на тази рокля, с която жена ми си отиде, за да поиска развод. Беше кадифена черна тясна рокля с остро деколте и Хелън винаги изглеждаше красива в нея; подчертаваше бледността ѝ. Тази сутрин изглеждаше особено красива, със съвършено бяло уморено лице. И все пак на тялото ѝ, този плод на природата, не му се отразяваше нашето нещастие: видът и жестовите ѝ си оставаха неуместно обичайни. На тръгване ме целуна лекичко и двамата внезапно почувствувахме, че и това заминаване е съпроводено с не по-малко комичност, отколкото другите ѝ пътувания до Бостън — заради концерт или магазините „Бонуит“. Същото тършуване за ключовете на колата, същите загрижени напътствия към невъзмутимата бавачка, същата стойка зад волана: изпънала напред шия, понаклонила глава. А аз, най-сетне разведен, удовлетворен, изучавах децата си като чужд човек, разглеждах къщата си, така както се разглеждат снимки от безвъзвратно отминали дни, а сетне прекосих с кола пременените поля, така както се минава с азбестови дрехи през огън, и отидох при

бъдещата си жена с усмивка, макар и през сълзи, зашеметен, но храбър, ала почувствувах с ужас как мракът в мен разцепва кожата ми, за да погълне и двамата ни, да удави любовта ни. Светът на природата, където бе живяла нашата любов, престана да съществува. Сърцето ми се затвори. И още не се открява. Докато пътувах обратно, листата на дърветата ми показваха формите си. Какво повече да разказвам? По телефона повиках жена ми да си дойде — притиснах до гърдите си чернотата на роклята ѝ и се приготвих за страданието.

То не престава да ме навестява. Страданието. Почти всеки ден идва под различна форма — пристига лично, по пощата или по телефона. Щом телефонът звънне, очаквам, че той ще размотае ново кълбо от последствия. Дошъл съм да се скрия в тази виличка, но дори тук има телефон и стържещите и скърцащи звуци на вятъра, на клоните и потайните горски твари са наелектризирани с безмълвие. Всеки миг то може да избухне и смайващата красота на листата пак ще потъне в мрак.

Не ме съдържа; ставам и започвам да снова из стаята. Един паяк виси във въздуха точно пред очите ми подобно на бяла звездица. Поглеждам към тавана и не мога да видя къде е закачена нишката му. Таванът е с гладка мазилка. Паякът започва да се двоуми. Той долавя някакво огромно чуждо присъствие. Изящните му бели пипалца се изопват предпазливо и внезапно вцепенен, той започва да се върти на невидимата си нишка. Улавям се в чудатата древна поза на баснописеца, който иска да извлече поука от паяка, и отново започвам да мисля за своята личност. Пропъждам тези мисли и старателно насочвам вниманието си към мъничката ясно очертана звезда, многозначително увиснала пред очите ми; неспособен съм да извлека поуката. Аз и паякът населяваме близки, но несъвместими вселени. През бездната усещаме само страх. Телефонът още мълчи. Паякът продължава въртенето си. Вятърът все така раздвижва слънчевата светлина. Докато съм влизал и излизал, внесъл съм няколко сухи листа, полепнали по пода като късчета тъмна хартия.

И какво всъщност са тези листи, ако не листа? Не ги ли изписвам само за да захвърля чрез някаква субективна фотосинтеза вината си в природата, където не съществува вина. Блатото, изопнало се като килим, е нашарено с бледозелени ивици сред нюансите на кафявото: ръждиво, охра, шоколадово, кестеново, а отстрани, където земята се

издига над нивото на прилива, вечнозелените папрати сърдито пробождат въздуха. Зад тях се синее хълмче. В този крайбрежен район хълмовете са едва ли не твърде непретенциозни, за да имат и имена. Но аз го виждам; от много месеци насам за пръв път го забелязвам. Прилича ми на дете, вкопчило пръсти в непристъпно висок зид, проточило вратле да види нещо повече от покрива на къщата. Моравата пред прозореца ми е гладка и зелена и листата от младия бряст, които са я поръсили, се сливат с цвета на тревата; спомням си как първата нощ, когато дойдох в тази виличка с мисълта, че изоставям дотогавашния си живот, легнах и прочетох няколко страници от едно старо издание на „Стръкчета трева“, така както човек чете случайно попаднала му книга в наета квартира. Сънят ми бе примка и на пробуждане аз все още бях завладян от книгата, а залялото в светлина небе трепкаше през пооголелите клони на младия бряст, все едно бе нова страница от Уитман, и аз разтворих обятия за света като жена, обзета от страст, зареян, свободен и влюбен, без следа от сянка в душата ми. Това бе красиво пробуждане, но вечерта аз вече бях у дома.

Отчетливите варварски сенки по листата на лозницата вече не са същите. Ъгълът на отражение се е променил. Усещам, че топлината напират на прага и отварям да й сторя път: слънчевите лъчи се просват в нозете ми като покаяващ се грешник.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.